

ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ

КАФЕДРА ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН ТА СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова Вченої ради
Навчально-наукового інституту
психології та соціального захисту

Василь КАРАБИН

“4” вересня 2020 року

ОК1.2. ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ

ПРОГРАМА

навчальної нормативної дисципліни
підготовки бакалавра
за спеціальностями:

231 «Соціальна робота»

Освітня програма: Соціальна робота

035 «Філологія»

спеціалізація: 035.041 Германські мови та літератури (переклад включно,
перша – англійська/переклад з англійської мови)

Освітня програма: Переклад з англійської мови

053 «Психологія»

Освітня програма: Практична психологія

Львів
2020 рік

Розробники програми:

Михайло НАГІРНЯК, доцент кафедри гуманітарних дисциплін та соціальної роботи, кандидат історичних наук, доцент

Емілія КОСТИШИН, доцент кафедри гуманітарних дисциплін та соціальної роботи, кандидат історичних наук, доцент

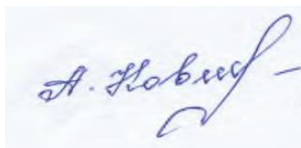
Рецензент:

Віктор ГОЛУБКО, завідувач кафедри історичного краєзнавства Львівського національного університету ім. І.Франка, доктор історичних наук, професор

Програма затверджено на засіданні кафедри гуманітарних дисциплін та соціальної роботи

Протокол від “31” серпня 2020 року № 1

Завідувач кафедри
гуманітарних дисциплін
та соціальної роботи,
проф.

Ганна КОВАЛЬ

Ухвалено Методичною радою навчально-наукового інституту психології та соціального захисту

Протокол від “2” вересня 2020 року № 1

ВСТУП

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Історія української державності» складена відповідно до освітньо-професійних програм підготовки бакалавра спеціальностей 211 «Соціальна робота», 035 «Філологія» та 053 «Психологія».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є процес формування та розвитку української державності, її форми та функціонування від часів раннього середньовіччя до сьогодення, процес формування та розвитку військової, соціально-економічної, політичної сфер державності.

Міждисциплінарні зв'язки: дисципліна «Історія української державності» сприяє комплексності соціогуманітарних знань, на основі принципу історизму формує причинно-наслідкові та міжпредметні зв'язки з такими дисциплінами як «Історія України», «Політологія», «Культурологія», «Філософія», «Історія української культури», «Релігієзнавство», «Соціологія».

Програма навчальної дисципліни складається з таких **блоків змістових модулів** (змістових модулів):

- 1. Державність на землях України в добу Античності і раннього Середньовіччя.**
 - 1.1. Український етнос та етнімія. Державність доби Античності і раннього Середньовіччя.
 - 1.2. Княжа доба. Русь-Україна. Галицько-волинська держава – перше українське королівство.
 - 1.3. Латентна доба української державності (Литовсько-руська держава)

- 2. Українська державність у ранньомодерний та новітній час**
 - 2.1. Українська козацько-гетьманська держава.
 - 2.2. Українська національна ідея в умовах бездержавності.
 - 2.3. Українське державотворення періоду Національної революції 1917-1920 рр.
 - 2.4. Радянська Україна: реалізована утопія
 - 2.5. Українські державницькі сили 20-х – 40-х рр. ХХ ст., їх програмні цілі та діяльність
 - 2.6. Еволюція українського визвольного руху середини – другої половини ХХ ст.
 - 2.7. Розпад СРСР. Відновлення незалежності України.

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. Мета курсу “Історія української державності” у вищій школі є:

- вивчення закономірностей виникнення і розвитку державності на території України, витоків та формування найсуттєвіших політичних інституцій, трансформації політичних устроїв державних утворень, що існували в Україні;
- розвиток національної самосвідомості майбутніх фахівців;
- виховання патріотичних і морально-етичних переконань фахівця, причетності до тисячолітньої історії українського народу;
- набуття фахівцями навичок роботи з історичними джерелами та літературою, наукового аналізу, спрямованих на забезпечення самостійного осмислення закономірностей історичного розвитку;
- вироблення умінь застосовувати набуті знання з історії у повсякденній діяльності, для орієнтації в суспільно-політичному житті, оцінки суспільних явищ і подій.

1.2. Основними завданнями навчальної дисципліни:

- використання новітніх здобутків історичної науки у викладанні вітчизняної історії;
- забезпечення реалізації в навчальному процесі принципів історизму і об’єктивності в оцінці фактів, явищ, подій;
- засвоєння основних аспектів політичного, соціально-економічного, суспільного та культурного розвитку України з стародавніх часів до сучасності;
- вивчення суспільного ладу та політичних систем на різних етапах розвитку української державності;
- формування патріотизму, розвиток національної свідомості, поваги до власної історії;
- формування громадянської позиції шляхом засвоєння основних моральних норм і принципів життєдіяльності суспільства, їх трансформацій у переконання;
- вивчення практичних навиків роботи з історичними джерелами і науковою літературою.

1.3. Програмні результати навчання:

Спеціальність 035 «Філологія»:

Аналізувати питання історії, факти, проблеми, тенденції розвитку культури України в діалектичному взаємозв’язку;

Спеціальність 053 «Психологія»:

Здатність аналізувати взаємозв’язки між процесами у минулому та на сучасному етапі, оцінювати альтернативні варіанти інтерпретації основних

тенденцій та особливостей історичного розвитку пожежно-рятувальної служби у певні історичні періоди.

Спеціальність 231 «Соціальна робота»:

Аналізувати взаємозв'язки між процесами у минулому та на сучасному етапі, оцінювати альтернативні варіанти інтерпретації основних тенденцій та особливостей історичного розвитку пожежно-рятувальної служби у певні історичні періоди.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин / 3 кредита ECTS.

2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.

ДЕРЖАВНІСТЬ НА ЗЕМЛЯХ УКРАЇНИ В ДОБУ АНТИЧНОСТІ І РАННЬОГО СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ.

Тема 1.1. Український етнос та етнімія. Державність доби Античності і раннього Середньовіччя.

Історія української державності як наука та навчальна дисципліна, джерельна та історіографічна база.

Початок формування людської цивілізації на території України. Кам'яний вік на території України. Трипільська культура. Кіммерійці, скіфи, сармати. Суспільний лад, господарство та релігійні вірування кочовиків. Античні міста-держави Північного Причорномор'я.

Етногенез слов'ян. Господарський, суспільний та релігійний розвиток східних слов'ян. Племінні союзи східних слов'ян.

Тема 1.2. Княжа доба. Русь-Україна. Галицько-Волинська держава – перше українське королівство.

Передумови утворення держави у східних слов'ян. Основні теорії походження Київської Русі. Термін „Русь”, його етносоціальний зміст і походження. Перші київські князі. Київська Русь як держава. Прийняття християнства. Соціально-економічний, суспільно-політичний та культурний розвиток Київської Русі. Державний устрій Київської Русі. Державно-правова думка Русі. Київська держава у міжнародних відносинах. Причини занепаду Русі-України та її роль в утвердженні традицій української державності.

Галичина і Волинь у XI-XII ст.. Діяльність князів Романа Мстиславовича і Данила Галицького. Боротьба Галицько-Волинського князівства з монголо-татарами. Коронація Данила Галицького і її вплив на зростання міжнародного авторитету Галицько-Волинського князівства (королівства). Державний устрій Галицько-Волинського королівства. Взаємовідносини Галицько-Волинського князівства з Золотою Ордою, Угорщиною, Польщею, Литвою. Галицько-Волинська держава за наступників Данила Галицького. Внутрішньополітична

криза та занепад держави. Історичне значення Галицько-Волинської держави в утвердженні традицій української державності.

Тема 1.3. Латентна доба української державності (Литовсько-Руська держава).

Політична ситуація у Східній Європі в XIV- першій половині XVI. Захоплення українських земель Литовською державою. Особливості перебування України в складі Литви. Кревська унія 1385 р. Загарбання України Польщею. Адміністративно-територіальний устрій українських земель у складі Великого князівства Литовського. Люблінська унія 1569 р. і посилення польської експансії на українські землі. Напади турецьких і татарських орд на Україну. Берестейська церковна унія. Феномен українського козацтва. Запорізька Січ, її устрій та право. Перетворення козацтва у провідну верству українського суспільства за гетьманування П. Сагайдачного.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.

УКРАЇНЬСКА ДЕРЖАВНІСТЬ У РАНЬОМОДЕРНИЙ ТА НОВІТНІЙ ЧАС.

Тема 2.1. Українська козацько-гетьманська держава.

Виникнення Козацтва. Запорізька Січ, її устрій та економіка. Реєстрове козацтво. Українське козацтво як історичний державотворчий феномен.

Причини, характер, рушійні сили та періодизація національно-визвольної війни під проводом Б.Хмельницького. Діяльність Б.Хмельницького. Перші переможні бої Б. Хмельницького, формування козацького війська, його організаційна структура і військове мистецтво .Зборівський договір і формування української козацької державності. Адміністративно-політичний устрій Української козацько-гетьманської держави (Війська Запорізького) Переяславська рада та Березневі статті 1654 р. і їх правові наслідки для Козацько-гетьманської держави.

Оцінка відносин між Москвою і Україною. Завершальний етап війни. Діяльність гетьмана І.Виговського. Гадяцька угода. Війна з Москвою. Битва під Конотопом. Боротьба старшинських угруповань за владу. Захоплення Лівобережної України московськими військами. „Чорна рада” 1663 р. Поділ України на Лівобережну і Правобережну..

Причини, характер та наслідки Руїни. Гетьман І.Брюховецький. Московські статті 1665 р. Зміна статусу Гетьманщини. Андрусівське перемир'я та Вічний мир між Москвою та Польщею. Політика Запорізької Січі. І. Сірко. Державницька діяльність П.Дорошенка. Бучацька угода 1672 р. Завершення національної революції. Знищення козацької держави на Правобережжі.

Діяльність гетьманів Д. Многогрішного, І. Самойловича. І. Мазепа та його спроба відновлення суверенітету Козацько-гетьманської держави. Північна війна. Полтавська битва (1709 р.). П. Орлик та його конституція (1710 р.). Українська політика Петра І. Гетьмани І. Скоропадський,

П. Полуботок, Д. Апостол. Органи управління Україною. Перша і Друга Малоросійські колегії. Ліквідація Гетьманщини і Запорізької Січі. Заселення і колонізація Південної України. Поділи Польщі. Приєднання Правобережної України до Росії, а Західної – до Австрії. Заведення військового та адміністративного устрою на Україні за зразком Росії.

Тема 2.2. Українська національна ідея в умовах бездержавності.

Система самодержавних органів управління Україною. Автономістський рух козацької старшини наприкінці XVIII. В. Капніст.

Суспільно-політичні рухи 20-30-х рр. XIX ст. Виникнення таємних товариств. Декабристи в Україні. Українське національне відродження. Діяльність Кирило-Мефодіївського товариства. Т. Шевченко.

Українофільство. „Хлопомани”. В. Антонович. Громади. Громадівський федералізм і громадівський соціалізм. М. Драгоманов. Посилення національного гніту. Валуєвський циркуляр і Емський указ.

Західноукраїнські землі в складі Австро-Угорщини. Революція 1848 р. в Україні Головна Руська Рада та її погляди на українську національну справу. Москвофіли і народовці.

Зародження політичних партій в Україні в кінці XIX – на початку XX ст. Українське питання в Російській Думі та Австрійському Рейхстазі. Проголошення ідеї самостійності України. М. Міхновський та Ю. Бачинський.

Тема 2.3. Українське державотворення періоду Національної революції 1917-1920 рр.

Перша світова війна та її вплив на радикалізацію українського національного руху. Союз Визволення України та його програмні цілі і діяльність.

Лютнева буржуазно-демократична революція піднесення національно-визвольного руху в Україні. Створення і діяльність Центральної Ради, її боротьба за автономію України. Стосунки з Тимчасовим урядом, Характер Української автономії. Діяльність національного конгресу. I-ий та II-ий універсали Центральної Ради. Завоювання Української автономії. Українські політичні партії.

Більшовицький переворот в Петрограді, зміни в Україні. III-ий універсал та проголошення Української Народної Республіки. I-ий Всеукраїнський з'їзд Рад. Проголошення більшовицької ради в Україні. Відносини між Радянською Росією і УНР. Інтервенція Радянської Росії в Україні.

IV Універсал Центральної Ради. Проголошення незалежності України. Брестський мир в Україні. Німецькі та австрійські війська в Україні. Повстансько-партизанська боротьба.

Українська держава гетьмана П. Скоропадського. Внутрішня і зовнішня політика. Західноукраїнська Народна Республіка та її устрій. Створення Української Галицької армії. Війна з Польщею.

Директорія УНР. Трудовий конгрес. Проголошення Акту злуки УНР та ЗУНР. Війна УНР за незалежність. Уроки українського державотворення 1917-1920 рр. і актуалізація їх досвіду на сучасному етапі.

Тема 2.4. Радянська Україна: реалізована утопія.

Політика радянської влади в Україні в 1919-1920 роках. „Воєнний комунізм”. Прийняття першої Конституції УСРР та радянське будівництво. Терор. Денікінщина. Радянсько-польська війна. Завершення громадянської війни, її підсумки та уроки. Ризький мир і українське питання.

Державно-правовий статус УСРР. Політичний устрій республіки. Утворення СРСР і остаточна ліквідація суверенітету УСРР. Національна політика в Україні в 20-х роках. Українізація. Український націонал-комунізм.

Боротьба проти інакомислення, утвердження політичного та ідеологічного монополізму комуністичної партії. Утворення адміністративно-командної системи управління.

Тема 2.5. Українські державницькі сили 20-х – 40-х рр. ХХ ст., їх програмні цілі та діяльність.

Становище західноукраїнських земель у міжвоєнний період в системі політичних режимів Польщі, Чехословаччини та Румунії. Особливості формування громадсько-політичної інфраструктури західних українців, напрямки української суспільно-політичної думки. Український націоналізм в контексті праворадикальних та тоталітарних рухів 20-х – 30-х років ХХ ст. «Українське питання» у політиці європейських держав напередодні вибуху Другої світової війни. Проголошення незалежності Карпатської України.

Україна в роки Другої світової війни. Формування нових кордонів України. Приєднання Західної України до УРСР. Радянізація західноукраїнських земель: методи проведення та наслідки. Створення надзвичайних органів державної влади і державного управління. Репресії, депортації.

Українські землі в роки німецько-радянської війни. Акт відновлення Української держави 30 червня 1941 р. Німецько-нацистський режим на тимчасово окупованій території. Окупаційна адміністрація на українських землях. Особливості розгортання Руху Опору в Україні. УПА – армія без держави, державотворча діяльність УПА. Діяльність ОУН. Наслідки Другої світової війни для України. Зміни соціальної та національної структури населення України у повоєнний період. Відновлення політичних репресій в Україні. Збройна боротьба проти тоталітарного режиму в Західній Україні у другій половині 40-х – початку 50-х рр. ХХ ст.

Тема 2.6. Еволюція українського визвольного руху середини – другої половини ХХ ст.

Політика десталінізації та її вплив на українське громадське та культурне життя. Еволюція українського опозиційного руху в Україні (середина 1950-х – середина 1980-х років): від культурництва «шістдесятників» до організованої політичної опозиції дисидентів. Інституційні форми дисидентського руху. Українська Гельсінська Спілка, пошуки нових форм боротьби та ступінь їх впливу на українську громадськість. Національно-визвольні рухи у

європейських державах «соціалістичного табору» та посилення відцентрових настроїв в українському суспільстві. Українське суспільство в умовах деструкції радянської тоталітарної системи (перебудови) у другій половині 1980-х рр. Кристалізація державницького напрямку в діяльності політичних партій та організацій. Народний Рух України. Перемога національно-демократичних сил на виборах до місцевих рад у західних областях України (1990 р.) і усунення компартійних структур від участі у державних органах влади. Декларація про державний суверенітет України. Політична боротьба в Україні навколо підписання «нового» союзного договору.

Тема 2.7. Розпад СРСР. Відновлення незалежності України.

Проголошення та розбудова незалежної Української держави. Особливості посттоталітарного суспільства та його вплив на державотворчі процеси в Україні. Участь населення у державотворчих процесах. Дострокові вибори в 1994 р. Президента та Верховної Ради України. Л. Кучма.

Конституція України 1996 р. Проблема формування духовного простору України і консолідації нації; суперництво архаїчних та модерних ідей у національному інтелектуальному середовищі щодо перспектив розвитку країни.

Суспільно-політичне життя в Україні другої половини 90-х років. Загострення політичної ситуації в Україні восени 2001 – навесні 2002 рр. Вибори Президента України 2004 р. В. Ющенко. Зростання громадської активності населення. Помаранчева революція. Вибори до Верховної Ради України. Політичний розвиток України в 2008-2013 роках.

Україна у сучасному світі і проблема вибору геополітичних орієнтирів. «Революція гідності» –перемога західного вектору зовнішньополітичної орієнтації України. Євромайдан. Президентські вибори 2014 року. П.О.Порошенко. Реакція Росії. АТО. Війна українського народу проти агресії Російської Федерації

Основні принципи зовнішньої політики незалежної України. Ядерне роззброєння. Україна в діяльності міжнародних організацій. Участь у миротворчих акціях. Сучасні проблеми державотворення.

3. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. **Алексєєв Ю. М.** Історія України: Навч. посіб. для абітурієнтів та студ. вищ. закл. освіти / Ю.М. Алексєєв, А.Г. Вертегел, В.М. Даниленко.– К.: Каравела, 2004.
2. **Бойко О. Д.** Історія України : Посібник / О. Д. Бойко. – [видання 2-ге, доп.]. – К. : Видавничий центр “Академвидав”, 2002. – 656 с.

3. **Лаврецький Р.В., Нагірняк М.Я., Телюк С.Р.** Історія України. Частина I : Від найдавніших часів до XVIII ст. : Практикум / Р.В.Лаврецький, М.Я.Нагірняк, С.Р.Телюк. – Львів : «СПОЛОМ», 2007. – 356 с.
4. **Історія України XIX – XXI століть : практикум** / В.Є.Голубко, Р.В.Лаврецький, А.Ф.Лозинський, М.Я.Нагірняк, В.І.Чура ; за ред. Р.В.Лаврецького ; Львів. Держ. Ун-т безпеки життєдіяльності. – К. : Знання, 2015. – 375 с.
5. **Історія України: Навчально-методичний посібник для семінарських занять** / [В. М. Литвин, А. Г. Слюсаренко, В. Ф. Колесник та ін.]; за ред. В. М. Литвина. – К. : Знання-Прес, 2006. – 460 с. – (Вища освіта XXI ст.).
6. **Історія України від найдавніших часів до сьогодення. Збірник документів і матеріалів** / За заг. ред. А. П. Коцура, Н. В. Терес. – Київ-Чернівці : Книги-XXI, 2008. – 1100 с; додатки.
7. **Рибак І. В.** Історія України у проблемному викладі, в особах, термінах, назвах і поняттях: Навчальний посібник-коментар / І. В. Рибак, А. Ю. Матвеев.– 2-ге вид, допов.– Хмельниц.: Евріка, 2004.

Допоміжна

1. **Борисенко В. Й.** Курс української історії: З найдавніших часів до XX століття: Навч. посібник / В. Й. Борисенко. – К. : Либідь, 1998. – 616 с.
2. **Верстюк В. Ф.** Історія України: нове бачення: навчальний посібник / В. Ф. Верстюк та ін. – Київ: Альтернатива, 2000. – 464 с.
3. **Грицак Я. Й.** Нарис Історії України: формування модерної української нації XIX-XX ст. / Грицак Я. – К.: Генеза, 1996. – 360 с.
4. **Історія України** / [Ю. Д. Зайцев, Я. Д. Ісаєвич, В. К. Баран, Я. Й. Грицак та ін.] / Відп. ред. Ю. Сливка. – [3-тє вид., зі змінами та доповненнями]. – Львів : Світ, 2002. – 520 с.
5. **Історія України** / В. Ф. Верстюк, О. В. Гарань, О. І. Гуржій та ін.; Під ред. В. А. Смолія. – К. : Альтернативи, 1997. – 416 с.
6. **Історія України** / Ю. Зайцев, В. Баран, Л. Войтович та ін. – 3-тє вид., зі змінами та доповненнями. – Л., 2002.
7. **Історія України: Документи. Матеріали.** Посібник / Уклад., комент. В. Ю. Короля. – К. : Видавничий центр “Академія”, 2002. – 448 с.
8. **Довідник з історії України** / За ред. І. Підкови, Р. Шуста. – К., 2001.
9. **Коваль М.** Україна : 1939 – 1945. Маловідомі і непрочитані сторінки історії / М. Коваль. – К., 1995.
10. **Косик В.** Україна і Німеччина в роки Другої світової війни / В. Косик. – Париж; Нью-Йорк; Львів, 1993. – 660 с.
11. **Костишин Е. І.** Соціально-економічне становище УРСР напередодні перебудови / Е.І. Костишин // Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії : наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. Випуск 25. – Рівне : РДГУ, 2014. – С. 67–70.

12. **Костишин Е. І.** Розробка С. Петлюрою основ національної військової доктрини / Е. І. Костишин // Воєнно-історичний вісник. – 2014. – № 2 (12). – С. 71–77.
13. **Костишин Е., Пак Н.** Основні ознаки національної економіки доби української козацької держави (1648 – 1657) // Науковий огляд. – Т. 9. – № 30 (2016) – С. 23-42.
14. **Костишин Е. І.** Фінансова система України часів козацької держави (1648-1657) / Е. І. Костишин // Економічний вісник університету :Збірник наукових праць учених та аспірантів. – Випуск 28/1. – Переяслав-Хмельницький : ДВНЗ Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди, 2016. – С.133–140.
15. **Костишин Е. І.** Політична співпраця та особисті взаємини Миколи Василька та Симона Петлюри / Е.І. Костишин // Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету. – Запоріжжя : ЗНУ, 2017. – Вип. XXXXVIII. – С. 103–108.
16. **Сливка Ю.** Україна в Другій світовій війні : національно-політичний та міжнародно-правовий аспекти / Ю. Сливка. – К., 2005.
17. **Якимович Я.** Збройні сили України : Нарис історії. – Львів : Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, "Просвіта", 1996. – 359 с.

15. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. **Глобальні національні інформаційні ресурси** [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ua-referat.com/>.
2. **Лікбез. Історичний фронт // Українська правда. Історична правда.** [Електронний ресурс]. – – – Режим доступу: <http://www.istpravda.com.ua/short/2014/09/9/144583/>.
3. **Ковальова А.** Освоєння електронних джерел в історичних студіях: із досвіду США / А. Ковальова // Архівна справа за кордоном [Електронний ресурс]. – Режим доступу:http://file:///C:/Users/home/Downloads/ay_2009_3-4_16.pdf.
4. **Інститут історії НАНУ. Розділ “Блоги”.** [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.istpravda.com.ua/short/2014/07/23/143821/>.

4. КРИТЕРІЇ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ ТА ФОРМА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

При оцінюванні результатів навчання здобувачів освіти потрібно керуватися такими критеріями успішності навчання:

Бали	Оцінка	Критерії оцінювання
91–100	Відмінно	<p>Здобувач демонструє повні й вичерпні знання навчального матеріалу в обсязі, що відповідає робочій програмі дисципліни, правильно й обґрунтовано приймає необхідні рішення в різних нестандартних ситуаціях.</p> <p>Вміє реалізувати теоретичні положення дисципліни при розв'язуванні практичних завдань, може аналізувати і співставляти навчальний матеріал з даної та суміжних дисциплін.</p> <p>За час навчання проявив вміння самостійно вирішувати поставлені завдання, активно включатись в дискусії, може відстоювати власну позицію в питаннях та рішеннях, що розглядаються.</p> <p>Зменшення 100-бальної оцінки може бути пов'язане з недостатнім розкриттям питань, що стосується дисципліни яка вивчається, але виходить за рамки об'єму матеріалу передбаченого робочою програмою, або здобувач проявляє невпевненість в тлумаченні теоретичних положень чи рішенні складних практичних завдань.</p>
81–90	Добре	<p>Здобувач демонструє добрі та вичерпні знання, володіє матеріалом, що відповідає робочій програмі дисципліни, робить на основі здобутих знань аналіз можливих ситуацій та вміє застосовувати теоретичні положення при рішенні практичних завдань, проте допускає окремі неточності. Вміє самостійно виправляти допущені помилки, кількість яких є незначною. Знає сучасні технології та методи рішення практичних завдань з дисципліни.</p>
71–80	Добре	<p>Здобувач в загальному добре володіє матеріалом, знає основні положення матеріалу, що відповідають робочій програмі дисципліни, робить на їх основі аналіз можливих ситуацій та використовує для рішення характерних/типових прикладних завдань з дисципліни.</p> <p>Вміє пояснити основні положення виконаних завдань та давати правильні відповіді про зміну результату при заданій зміні вихідних параметрів. Помилки у відповідях / рішеннях / розрахунках не є системними.</p>
61–70	Задовільно	<p>Здобувач засвоїв основний теоретичний матеріал, передбачений робочою програмою дисципліни, та розуміє постановку стандартних практичних завдань, має пропозиції щодо напрямку їх вирішень.</p> <p>Розуміє основні положення, що є визначальними в курсі, може вирішувати завдання подібні тим, що розглядалися на заняттях, проте допускає значну кількість неточностей і помилок, усунути які здатен лише за допомогою викладача.</p>

Бали	Оцінка	Критерії оцінювання
51–60	Задовільно	Здобувач володіє певними знаннями та основними положеннями, передбаченими робочою програмою дисципліни, на мінімально допустимому рівні для подальшого засвоєння результатів навчання в рамках освітньої програми. З використанням основних теоретичних положень здобувач з труднощами пояснює правила вирішення практичних завдань дисципліни.
35–50	Незадовільно	Здобувач може відтворити окремі фрагменти знань з курсу. Незважаючи на те, що програму навчальної дисципліни здобувач виконав, працював він пасивно, його відповіді під час лабораторних робіт та результати поточного контролю в більшості є невірними та/або необґрунтованими. Цілісність розуміння матеріалу з дисципліни у здобувача відсутні, що створює перепони для подальшого засвоєння результатів навчання в рамках освітньої програми.
0–34	Незадовільно	Здобувач повністю не виконав вимог робочої програми навчальної дисципліни. Його відповіді та результати поточного контролю є невірними та/або необґрунтованими. Його знання на підсумкових етапах навчання є фрагментарними.

Формою підсумкового контролю є диференційований залік (для спеціальностей 053 «Психологія», 035 «Філологія»); екзамен (для спеціальності 231 «Соціальна робота»).

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

Під час вивчення дисципліни передбачено індивідуальний поточний контроль, контроль за виконанням самостійної та індивідуальної роботи, індивідуальний підсумковий контроль.

Поточний контроль здійснюється у формі виконання тестових завдань на базі платформи віртуального навчального середовища.

Під час консультацій викладач здійснює контроль за самостійною роботою здобувачів освіти шляхом перевірки рівня виконання індивідуальних завдань.

Усі форми контролю включено до 100-бальної шкали оцінювання. Оцінка із 100-бальної шкали в національну переводиться відповідно до діючого положення про освітній процес (91–100 – «відмінно», 71–90 – «добре», 51–70 – «задовільно», менше 51 – «незадовільно»).